

A révész

... A belső újjászületés felé vezető út felébredést követel, mindenekelőtt annak megakadályozását, ami az önmagam megerősítésében áll. Ez egy döntő próba. Nem lehet egyezkedés az igazsággal. Ez az, amiért a legfontosabb körülmény, a szükséges körülmény a másokkal együttdolgozás, a mások összehasonlító tapasztalatával és értésével, akik képesek talpra állítani a személyiség által kialakított teljesen téves értékkálát. Az őszinte együttdolgozás másokkal saját semmiségünk és egy valódi emberi kapcsolat megértéséhez vezethet.

M. Salzmann

A révész átviszi a nagy folyón azt, aki az egyik partról át akar jutni a másikra. Az egyik part a megszokott, szokásos, átlagos emberi élet a maga gondjaival, problémáival, örömeivel, bánataival, küzdelmeivel; a másik partra csak kényszerből akar valaki átjutni innen akkor, ha az előző élet eltörik, megsérül, összeomlik és már semmi esély sincs az előző megszokott formában történő helyreállítására. Akkor jön a révész és felajánlja szolgálatait. Ő az, aki az új helyzetről mindent tud, hiszen életét a másik parton éli, de egyben olyanok között, akik az innenső parton élnek. Szóval ingázik. És akkor az újonnan átkelő vagy elfogadja a szolgálatot vagy nem. A révész semmi mást nem tud, mint értését és érzékszerveit rendelkezésre bocsátja. Együtt evez az átkelni akaróval, majd kiteszi a másik parton és elengedi a kezét és rábízta arra, aki alkotta. Az ő szolgálata eddig tart. És ha egyszer valaki felhívja, hogy „képzeld sikerült!”, akkor elégedetten hálát rebeg, hogy megtette, amire vállalkozott: szolgált, segített, adott abból és azzal, amit ő is kapott. Egyszóval révész.

- A filmet, amit most levetíték neked – kezdte Klára a bemutatkozás után - pár éve készítette valaki, akit érdekeltek a révészek. Három-négy ilyen embert sikerült felkutatnia, de valahogyan nem tudtuk a közös időpontot összeegyeztetni. Akkor eljött hozzám és megcsinálta ezt a filmet. Ez egy ötrészes film egyik része. Kérlek, nézd meg, talán bemutatkozásként, hiszen nem ismerjük egymást. Utána beszélgethetünk.
- A feladat egy kerek-székes ember mindennapjainak bemutatása, de nem akármilyen emberé. Ő egy olyan kerek-székes, aki azt választotta életcéljának és megélhetésének is, hogy más, hozzá hasonló helyzetbe kerülőknek segít, de segít olyanoknak is, akik még nem kerültek ebbe a helyzetbe, de az élet veszélyeinek vannak kitéve, vagyis fiataloknak. Az 1995-ben alakult egyesület célja ez utóbbi. Osztályfőnöki órákra begurulni és elmondani, mit jelent így élni. Mit jelent a hétköznapi és ünnepek minden problémáját, gondját valahogy másképpen megoldani. Az alsósokkal könnyebb, de ők gátlás nélkül mindent megkérdőznek. A középiskolások – az igazán veszélyeztetettek - sokkal zárkózottabbak, de valós problémák érdeklik őket, eszközök használata, megélhetés, másokra szorultság érzelmi háttere.
- A képzés után három hónapos gyakorlat az OORI (Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet) fejsérültek osztályán. Egyetlen cél: megtalálni valaki helyét az életben a teljesen más körülmények között. Például egy kőműves, vagy egy ács. Mit kezd magával, ha leesett az állványról és túlélte? Milyen munkahelyen állhatja meg a helyét?

Hogyan lehet valakinek segíteni, hogy felfedezze az eddig rejtett, nem használt képességeit? Hogy tudja kifejleszteni, ha megtalálta? Képes-e elvégezni a Marczibányi téren az átképzést? Nem könnyű! Vagy ha valaki tanár vagy orvos volt. Egy összetett, integrált munkaképességgel rendelkezett. Egy baleset utáni fejsérülés után mit képes ellátni? Van-e akarat? Van-e segítő család? És akkor ott a rendszeres kudarc is a révész számára: a visszautasítás, vagy a halál. Sokat van halál közelében. És ott a siker is. Az élet sikere, meghallani, amikor valaki visszajelez: megpróbáltam, megtörtént, sikerült! És az egyéni siker is. Hiszen van lakásom, ott a családom segítsége és ott a munkahelyem is. Van helyem az életben. Másképp nem is tudnám csinálni. De ez sem egyszerű. Tulajdonképpen nem bonyolultabb, mint a „normális élet”, hiszen ott sem szabad túlterhelni az ember környezetét. Csak akkor kérni, ha rászorul valaki. És hát igen, a kapcsolatteremtés az emberekkel; együtt lenni, együtt örülni és szomorkodni is. Öröm látni, hogy pozitívan állnak hozzá idegenek. Pozitívan, de nem tudják hogyan. Emlékszik: egyszer a metró lépcsőn három fiatalember nem tudta nézni, hogy a kísérőm hogyan cipel fel és segítettek! Na, akkor ott egy hatalmasat gurultam a lépcsőn. Nem lett semmi bajom, de a gyerekek megtanultak valamit: nem tudják, hogyan kell segíteni. A jó szándék ott van, de kevés.

- Ha itt egy percre leállítanád a filmet – kértem – elmesélném, hogyan éltem meg ezt Gyurka bácsival. Akkor már szinte csak a feje működött, igaz, az az utolsó percig élesen, tisztán, világosan. Szóval a találkozó végén azt mondta: kellene valaki, aki segít lefeküdni! Többen felajánlották a segítségüket, de ő rám mutatott. Majd a Pista, ő még fiatal – tudod az Öregek I.-ben voltunk. Nem akarom részletezni, de valahogy rájöttem, hogy semmit sem szabad tennem, amit én jónak gondolok. Meg kell várni, amíg ő mondja, mit is vár tőlem, mit, mikor hová, hogyan. Így aztán sikerült a lefektetés. És egy életre szóló élmény maradt számomra.
- Igen, valahogy így – mondta és újra elindította a DVD-t. Az a lakás jelent meg, amiben ültünk, csak akkor nem voltak virágok a kis kertben, hiszen tél volt. A csupasz barackfán átlátva ott volt a szomszéd panelház, az autók és minden, ami most nem látszik a sok zöld lomb miatt. Hosszan kellett várakozni, amíg ez a lakás összejött – mondta filmben. Át kellett alakítani, hogy megfelelő tér legyen a kocsinak. Sok mindent maga csinál, de a kerthez, a nagytakarításhoz, a fürdőszobához segítség kell. Ez a lakás és az elektromos kocsni alapvető változást hozott az életébe. Erről mások is beszámolnak. Mintha egy ajtó nyílna ki: kinyílik a világ, az embernek tervei lesznek. Lehet, hogy még vezetni is tudna, de nem akarja mások életét, egészségét kockáztatni.
- Közben a film gyönyörű klasszikus zenei kísérettel Klára hétköznapi életét mutatja. Egy epizódot például, ahogy a Profiban a zöldséges részlegben zacskóba teszi az almát, majd a mérlegnél egy hosszú uborka segítségével benyomja a táblán a megfelelő kódot. És akkor újabb rész: a párbeszéd, vagyis a hivatás. Neki kell az első lépést megtennie egy beteg felé. Megérezni, amikor segítséget kíván. És akkor még meg sem nyílt! Nehéz egy idegen előtt és ebben az állapotban valakinek megnyílnia. A sérült emberek is olyan sokfélék, mint az egészségeseknek nevezettek. Az egyik elfogad, a másik elutasít.

A film lassan a végéhez közeledik. Klára látszik, ahogy a lakásajtóban valahogy sikerül felvennie a télikabátját, majd kinyitja az ajtót, kigurul az előtérbe, majd jön a bejárati kapu és a drótüvegen keresztül elmosódva láthatóan lassan távolodik a kis elektromos kerekesszék. Elindul a révész. Hátha van megint átkelő jelölt.

- Igen, van e mögött az élet mögött egy alapvető erkölcsi, etikai alap. Katolikus szülők, bennünk volt, hogy az Istenhez fordulás, a vasárnapi liturgia, az ünnep tisztelete mennyire fontos a terhek elviselésében. A nyolcvanas évek elején, tizennégy és huszonnégy éves korom között a KIO-t gépeltem, meg a Karácsonyi ajándékokat gépeltem egy táskairógépen. Akkor alakultak ki bennem azok a szintézisek, amik megerősítették a mai napig álló alapokat. Az nem érintett, hogy valaki megtagadta a katonai szolgálatot, de az már igen, hogy valaki szó szerint veszi Jézus tanítását a saját életvitelében akkor, amikor a világ teljesen másfelé tart. A felfogott, megértett igazsághoz ragaszkodás és annak megfelelő életalakítás. Rájöttem, hogy az igazság nem statikus. Először meg kell tartani, de mélyülni is tud, és tőlem függ, hogy meddig mélyül. Nem él át mindent az ember első nekifutásra. Szintek vannak az életünkben. Meg kell érnie bennem valaminek, hogy befogadóvá váljak a következő szint számára. Mint a sárgabarackom itt a kertben, nem mindegy melyik nap szedem le. Máskor kell szedni, ha megeszem, máskor ha dunsztos lesz belőle és máskor, ha lekvár. Olyan ez, mintha valami külső segítség jönne valahonnan, hogy miért találkozom valakivel és mikor. Mintha nem én csinálnám, de kell, hogy bennem megnyíljon valami, ami addig zárva volt.
- Elvégeztem levelezőin a Hittudományi Akadémia hitoktatói tanfolyamát, amit „táltosképzőnek” nevezünk – akkor -, mert a Táltos utcában volt. És akkor megjelent, hogy hát ezt alkalmazni is kellene, hogy ne egy üres tudás legyen – nekem. Ott ismertük meg Vigh Sanyit, aki nagyon sokat fuvarozott, cipelt, mert akkor még hét lépcső nehezítette életemet. Hat évet oktattam a Mexikói úti Mozgásjavító Általános Iskolában. Harminc éve rendszeresen, minden hónapban felolvasom a Szív újságot vakok számára. És akkortájt találkoztam olyanokkal, Bokrosokkal – Bóta Tibiék, Bulkaiék és más lelkigyakorlat vezetői -, akik nemcsak beszéltek, hanem amit mondtak, azt meg is valósították az életükben. Mélységesen tiszteltem azokat, akik életükben megvalósították, amit megértettek. Nemcsak beszéltek Jézusról, hanem ott volt az életükben. Láttam, hogy csak így érdemes. Ez egy erős, küzdelmes élet, hiszen minden lépésnél dönteni kell: jó ez, vagy nem jó, ez az út, amit vár tőlem? Megfelelő vagy nem? Mint a barackfa, vagyis az élet. Állandóan változik. Nem ilyen vagy olyan, hanem folyamatosan változó. Néha vissza kellett vágni a fát. Ami menthető, azt megmentjük! Ez a benyomás mélyen megmaradt bennem és megindított. Ott láttam, hogy más a tudás és más a gyakorlati megvalósítás. És adatott hozzá az a tudás, ami kellett hozzá. Például negyvenévesen kezdtem el tanulni egy egyéves számítógépes tanfolyamon, amikor a szüleim meghaltak. Egy barátnőm javasolta, amikor elmondtam: egyedül vagyok, és nem tudom mi lesz velem. És elkezdtem használni, alkalmazni. Ahogy a rómaiakról mondják valahol: mindazt, amit összeszedtek a múltból a görögöktől és egyiptomiaktól, szintetizálták és használni kezdték. A tudás megvan, de néha a bennfentesek eltitkolják, elrejtik. Talán valami nem a nyilvánosságon keresztül megy tovább. Nem csak technika, nem csak a gyakorlati tudás, hanem valami alapvető. Ha ezt élni kezdi valaki, akkor mehet tovább mások felé. Ha valaki azt csinálja, amit szeret, amivel összhangban van – most kedvenc szavam a harmónia. Ha együtt van a három: az ész, a szív és a cselekvés a napi

életünkben. Olyan ez a hármasság, mint például a víz. Ez egy kedvenc hasonlatom erre. A jég, a víz és a gőz is H₂O. Más forma, más szint és mégis ugyanaz. A természetben együtt vannak és harmóniában. Ha harmóniában vannak, akkor megjelenik a szintézis eredményeként egy új minőség: az élet tápláléka, a víz hol ilyen, hol olyan formában, ahogy szükség van rá. Más és mégis ugyanaz, mint az emberi életben is. Sokszor visszakapjuk ugyanazt a feladatot, de más szinten. Jé, ezzel már találkoztam! És akkor feljön minden korábbi emóció és értés és már az befolyásolja a mai, a más megoldást. Még szüleim halála is új lehetőséget nyitott. Addig egy vonalas telefonon függtem fenn, a hét lépcső tetején.. Mindent kérni kellett és előre megszervezni, ha akartam valamit. Utána meg kellett tanulnom egyedül élni, egyedül döntenem, saját „lábra” állnom.

Furcsa, ma nem tanítjuk meg a gyerekeknek, hogy másokra figyeljenek, alkalmazkodjanak. És a másik baj: ha valamit megoldott, akkor megtapsoljuk. Miért nem tanítjuk, és miért tapsolunk annak, ami természetesen a dolga? A siker fontos, hiszen én is szeretem, ha kedvelnek a klienseim, de nem mindegy hogy milyen úton.

- A múlt héten– mint már annyiszor – megéltem ezt. Egy idős nyolcvanéves, keresztes házaspár kért segítséget, mert Szombathelyre akartak utazni vonattal a Szaléziákhoz és valahogy nem sikerült a MÁV-val kapcsolatot teremteniük. Tudod, nálunk nem olyan egyszerű egy vasúti utazás. A napok óta foglalt telefont nálam felvették és pár perc alatt megvolt a kapcsolat a házaspár és a MÁV között. Valahogyan a normális emberi hang, sokszor hihetetlen módon, de működik. És akkor felhívott a betegem, hogy csoda történt, jelentkezett a MÁV és minden rendben van. Csak katalizátor voltam, ami segített a szükség és a lehetőség összehozásában. Ezekről az apró sikerektől érzi az ember jól magát.
- Te Isten kísérletének nevezed az emberi életet, de én nem szeretem ezt a szót. Isten nem kísérletezik. Lehetőséget ad és én választhatok. Meg kell látnom, hogy a lelkem még hiányos. Még meg kell tanulnom valamit. Még hiányosak az érzelmeim, az ismereteim, a szeretetem. Még kellene a lemondások, hogy mások is részesüljenek abból, amit én is kaptam? Nem tudom. Még tanulni kell: a másikért vagyok nemcsak magamért, de ettől valahogyan én fogok növekedni? Azt tényleg Jézustól tanultam, hogy az ember a barátaiért adja az életét nem a beosztottaiért. Ezért fontos az emberek számára a közösség. Mekkora ajándék ez a sokféleség, amit a többi ember jelent. Szerencsés voltam az életben, hogy olyanokkal találkozhattam, akik mértéket mutattak nekem, ami még hiányzott. Nem tudom megfogalmazni, csak azt tudom, hogy ha meglátom vagy emlékezem rá, öröm fog el. Mint a hétköznapi misén – jobbak, mint a vasárnapiak -, érzem, hogy szükségem van Róla gondolkodni az alatt az egy óra alatt. Hiába olvasom el reggel az Evangéliumot vagy mondok el este egy kis imát – látod, itt a gyertya az asztalon, ez nem viccből vagy miattad van itt, ez használandó -, szóval egy kis lelkiismeretvizsgálat, vagyis öt-tízperc ünnep. Szükségem van rá. És akkor a vasárnap vagy hétköznapi a templomban egy más ünnep. Oda elviszem a szüleimet, amit tanítottak: mi egy vasárnap? Ez egy más nap, ez ünnep. Egy emlékezés.
- Igen, a közösség nagyon fontos. Már huszonöt éve együtt vagyunk. Jelentős dolognak élem meg milyen hosszú ideje alkalmazkodnak hozzám. Például ők jönnek hozzám, mivel én nem tudok utazni. Régen úgy volt, hogy minden hónapban másnál találkoztunk, tehát Halásztelek, Tököl stb. S ez azt jelentette, hogy a kocsival rendelkező, aki engem szállított mindig több időt kellett rászánjon az utazásra. Vagy az, hogy a lelkigyakorlatot is nálam tartjuk, mert én nem tudom a tisztálkodást az

átlagos 60 cm-es ajtón való bemenetellel megoldani. Tehát ők is sokat adnak nekem életük példájával, hogy nem csak beszélnek, hanem teszik is, még ha néha több fáradságot is jelent ez számukra. Igen. Jönnek fiatalok is, de ők mások. Hogyan megtartani őket, hogyan befogadni? Nehéz kérdés. Saját útjuk van. Mások a körülményeik. Nem fogadják el a tanultakat. Tizennégy-tizenöt évesen elkezdik lebontani az alapokat és egy újat, sajátot építenek fel. A másféleség, a sokféleség elfogadása nagyon fontos. Meg kell élniük a saját tapasztalatukat. A miénk nem adható át nekik. A sajátjukból tanulnak. Itt van például a szerelem. Minden korosztály megfogalmazza a saját gondolatait, érzelmeit erről a témáról, s sosem lesz elnyűtt, mert mindenki a maga idejében éli át. Nem beszélhetünk nekik arról, amiről mi, amiről az Evangélium szól: Isten szerelméről irántunk és a miénkről iránta. Őket az egymás iránti szerelmük érdekli. Hogy hogyan lehetne a közösségben együtt élni velük, az egy nagy kérdés számunkra is? Hogy az etikai norma ne egy móres legyen. Ne az én bölcsességemet adjam neki – ami egy nagy hibám. Csak azt tudjuk nekik mondani, hogy nézz körül, érdeklődj, légy nyitott mindenre és döntsél. Aztán menj bele mélyen és nézd meg, mi a jó benne. Azt tartsd meg, a többin lépj túl!

- Meg kell ismerni önmagamat és uralni azt, amit látok, hogy bennem lejátszódik, vagyis nem rögvest ráborítani a másokra, akkor jobban megértem, hogy a másik mivel küszködik. A harmónia, mint a víz esetében. Valami felsőbb igény működteti, hogy a pára kicsapódik, felhővé válik, majd lehull, összegyűlik az óceánban, majd ismét elpárolog és kezdődik előlről. Türelem kell a fiatalokhoz és irgalmasság. És egy-egy jó kérdés: tényleg ezt, meg ezt és így gondolod? Hogy szembesüljön a dologgal, amit mondott. Nem válaszolni, hanem eljuttatni oda, hogy maga rájöjjön, felismerjen. És akkor néha, ha találkozunk, azt mondják a gyerekek: örömmel gondoltunk Klári nénire! Pedig nem akartam másra rávezetni őket, mint arra, hogy van segítség, ha baj van, hogy tudjon imádkozni, hogy tudjon hálát adni, hogy vannak értékei, aminek örülni kell és arra kapta, hogy használni tudja. Ugyanakkor nem lehetünk biztosak benne, hogy neki ránk van szüksége. Nagy-nagy türelem kell hozzájuk.
- Van egy egyéni út, ami kerékbe török. Például, valaki kitöri a nyakát és túléli. Elöl, hátul megpatkolt nyakkal él. De a feje rendben van. Ha nem az elveszett értékeinek siratása fő tevékenysége, akkor ez lehet valami nagyon fontosnak a kezdete is. Meg kell élni a lehetőséget benne. A korlát arra van, hogy lássam. És a látás, ha elfogadom, hogy van, átalakíthatja lehetőséggé. Alkotni lehet belőle valami mást. Hiszen ezért vagyunk itt!

A kert tele virággal, az ablak is. Egyik szebb, mint a másik. Minden reggel az az első dologom, hogy megbeszélem velük – mondja Klára - mi jó nekik és mi rossz. Amire szükségük van, azt megadom nekik. Meghálálják. Élnek és virulnak. Egyszer elajándékoztam egy nagyon szép virágomat. Az új gazdánál lassan tönkrement. Nem értem. Valami nagyobb vagy működik rajtunk keresztül vagy nem. Nem tudom mi ez, de érzem, hogy van. Rendelkezésére kellene állnunk akár egészségesek vagyunk akár kerekesszékesek.

A beszélgetésen részt vett Erdélyi Klári és Farkas István